

ÖYKÜLERLE ÖĞRENME LEARNING WITH STORIES

Serkan GÜNEŞ¹

Hatay Devlet Hastanesi
ORCID:0000-0002-8247-2145

Oğuz GÜVENMEZ²

Özel Sözühhikmet Dahiliye Kliniği
ORCID:0000-0002-9318-1044

Sayın Editör,

Öykülerle öğrenme programı ilkokul çağındaki çocukların psikiyatrik sorunlarına farklı bir yöntem uygulanarak yaklaşılmasını sağlamaktadır. Zekâ geriliği, otizm, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, öğrenme güçlüğü, kaygı bozuklukları, obsesif-kompulsif bozukluk, davranış sorunları, dışa atım bozuklukları, kimlik sorunları gibi psikiyatrik bozukların tedavisinde alternatif bir yöntem olarak tasarlanmıştır. Aynı zamanda Türkçeyi güzel kullanmayı, dil bilgisini geliştirmeyi ve zengin bir kelime hazinesine sahip olmayı, okuma, yazma, anlama, yorum yapma ve konuşma becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu programla, pratik erken okumayı teşvik etmek, rahat ortamlarda çocukların mükemmel bir biçimde çocuk edebiyatı ile temasını sağlamak, dilin güzelliğini hissettirmek ve bilişsel yetenek gelişimine yardımcı olmak istenmektedir. Bu program 7 yıl gibi uzun süreli bir çalışmanın, takip ve gözlemin sonucunda ortaya çıkmıştır. Yazarların kendi klinik tecrübelerine ve gözlemlerine dayanmaktadır. Hikâye okumak çocuklarda zamanın, mekânın ve nesnelerin merakını uyandırabilir. Böylelikle çocukların gözlemi, anlayışı, hayal gücü, yaratıcılığı ve ifadesi gelişir. Hikâyelerde ilgi çekici ve sade dil bir dil kullanılmalıdır. Çocukların bilişsel yeteneğinin gelişmesiyle birlikte korkularıyla yüzleşmelerini sağlamak ve yaşadıkları ruhsal sıkıntıları tedavi etmek için akılda kalıcı öyküler seçilmelidir. Bu programdaki öyküler bu şekilde düzenlenmiştir. Çocuk ve ergen psikiyatri kliniklerinde çok sık karşılaşılan gerçek hayatta yaşanmış olaylardan isimler değiştirilerek bahsedilmiştir. Öykülerle öğrenme programının içeriği metinler ve öğrenme etkinliklerinden oluşmaktadır. Bu programdaki öykülerde yukarıda bahsetmiş olduğumuz psikolojik sorunların aşılabilmesi için çocuklara yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

Bu programı aşağıdaki şekilde kullanmak etkili olacaktır:

- 1) Metin; eğitimci ve öğretmenler çocukların duygularını anlar ve dinleme becerilerini geliştirir. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek için öyküleri okumaları sağlanır.
- 2) Aktivite ve etkinlik 1; Çocukların metnin içeriğini anlamalarına ve soruları kendilerinin yanıtlamalarına dikkat edilir. Merak uyandırılarak metnin anlaşılmasına yardımcı olunur.
- 3) Aktivite ve etkinlik 2; Çocukların okuma, yazma, çizme, yorum yapma ve konuşma becerileri geliştirilir.

¹Uzman Doktor, Hatay Devlet Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği, Hatay-Türkiye. E-mail: dr_sgunes@hotmail.com

²Uzman Doktor, Özel Sözühhikmet Dâhiliye Kliniği, Adana-Türkiye. E-mail: oguzguvenmez001@hotmail.com

Alıntılama: Güneş, S., Güvenmez, O. (2019). Öykülerle öğrenme. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(5), 1-4.

Örnek Öyküler (Kısaltılarak yazılmıştır)

Öykü 1. Kadife ve Çiftlik

Öykü 2. Okul Sevgisi

Öykü 3. Baba Şefkati

Öykü 4. Zeynep'in Sıkıntısı

Öykü 5. Ali'nin Utancı

Öykü 1. Kadife ve Çiftlik

Küçük bir çiftlikte Kadife isminde tatlı bir köpek varmış. O gün sahibi, Kadifeyi aç bırakmış. Kadife, çok üzgün ve bitkin bir haldeymiş. Aç olan Kadife sahibini beklerken havlamaya başlamış. Çiftlik sahibinin kızı Çiğdem, Kadife'nin havlamalarından çok korkmuş. Daha sonra koşarak annesinin kucağına koşmuş. Annesi: "Yavrucuğum, korkma! Kadife bizi tanıyan, bizi seven, koruyan ve insanlara yardımcı olan bir canlıdır. Karnı acıkmış olabilir. Hadi gidip birlikte ona yemek verelim." demiş. Çiğdem ürkek bir sesle "Ama anneciğim ben çok korkuyorum." diye söylemiş. Bunun üzerine annesi Çiğdem'in elinden tutmuş ve Kadife'ye yemek vermeye götürmüş. Çiğdem önce Kadife'nin yanına yaklaşamamış ve uzakta duruyormuş. Bu esnada annesinin Kadife'nin yanına korkmadan gidip yemek verdiğini ve onu sevdiğini görmüş. Bunun üzerine annesi Çiğdem'in elinden tutup yavaşça Kadife'nin yanına doğru götürmeye başlamış. Kadife'nin yanına geldiklerinde annesi Çiğdem'in Kadife'yi sevmesini istemiş. Çiğdem Kadife'ye tam dokunup sevecekken, Kadife Çiğdem'in yüzünü yalamaya başlamış. Bu, Çiğdem'in çok hoşuna gitmiş ve artık ondan korkmuyormuş. Böylece hem Kadife'yi hem de çiftliği çok sevmiş ve sürekli Kadife'nin yanına gitmek istemiş.

Aktivite ve etkinlik 1. Öyküyü okuduktan sonra soruları cevaplamaya çalışın.

1. Kadife neden havlıyordu?
2. Kadife neden üzgün, halsiz ve bitkindi?
3. Çiğdem neden korktu?
4. Çiğdem'in annesi ne yaptı?
5. Çiğdem korkusunu nasıl yendi?

Aktivite ve etkinlik 2. Öykü ile ilgili bir resim çizin.

Öykü 2. Okul Sevgisi

Mert, anaokuluna daha yeni yazılmıştı. Çok heyecanlıydı. Çünkü annesi ve babası ona yeni kıyafetler, su matarası ve boyama kitapları almıştı. Bir an önce okula başlamak için çok istekliydi. Ancak, okula gitmeden bir gün önce içinde bir korku belirmeye başladı. Aklına bazı düşünceler geliyordu. "Acaba yarın okulda ne yapacağım? Annem beni bırakıp gidecek mi? Ya annem beni tekrar gelip almazsa?" gibi düşünceler gelmeye başlamıştı. Bunları düşünmekten gece uyumakta zorlanmıştı. Sabah uyandığında ise, karnının ağrıdığını fark etmiş ve annesine "Anne ben okula gitmek istemiyorum." demişti. Annesi "Neden oğlum? Ne oldu?" diye sormuş. Bunun üzerine Mert "Bir şey yok, sadece okula gitmek istemiyorum." demiş. Annesi ise "Oğlum, okulda yeni arkadaşların olacak, öğretmenlerin olacak, onlarla birlikte çok güzel zaman geçireceksiniz." diye cevap vermiş ve Mert'in elini tutup okula götürmüş. Sınıfın önüne geldiklerinde, Mert üzgünmüş ve sınıfa girmek istememiş. Daha sonra annesi ve öğretmenleri Mert'i ikna edip sınıfa girmesini sağlamış. Mert sınıfın içine girdiğinde çok şaşırılmış. Etrafta çok güzel oyuncaklar varmış. Yeni arkadaşlarıyla birlikte güzel zaman geçirmeye başlamış. Aklına gelen kötü düşünceler artık gelmiyormuş. Bunu gören annesi bir süre sınıfın kapısında bekledikten sonra eve dönmüş. Okul sonrası annesiyle buluşan Mert, çok mutluymuş ve "Anne çok güzel bir gün geçirdim. Okulumu, arkadaşlarımı ve öğretmenlerimi çok sevdim. Yarın tekrar okula gitmek istiyorum." demiş.

Aktivite ve etkinlik 1. Öyküyü okuduktan sonra soruları cevaplamaya çalışın.

1. Mert neden heyecanlıydı?
2. Mert neden okula gitmek istemedi?
3. Mert sınıfta neler yaptı?
4. Mert'e kimler yardımcı oldu?
5. Mert korkularını nasıl yendi?

Aktivite ve etkinlik 2. Öyküyü okuduğunda ne hissettin? Bir anınızı paylaşın.

Öykü 3. Baba Şefkati

Mehmet, 4 yaşında çok hareketli ve sinirli bir çocukmuş. Annesinin ve babasının sözünü hiç dinlemiyormuş. İstedikleri olmadığında hırçınlaşıyor ve ağlamaya başlıyormuş. Mehmet bu sene anasınına başlamış. Öğretmeni Mehmet'i annesine şikâyet ediyormuş, çünkü Mehmet, okulda arkadaşlarıyla iyi geçinemiyormuş. Bu nedenle arkadaşları Mehmet'i dışlıyormuş. Aslında Mehmet'in bu şekilde davranmasının altında, babasının onun her istediğini yapması yatıyormuş. Mehmet istedikleri olmadığı zaman sinirleniyor, kötü sözler söylüyor ve uzun süre ağlama krizlerine giriyormuş. Böyle davrandığında babası, Mehmet üzülmesin diye her isteğini yerine getiriyormuş. Ancak, Mehmet bunu istediklerini yaptırmak için bir yöntem olarak kullanmayı öğrenmiş. Bu şekilde Mehmet, bencil ve tatminsiz bir insan olarak yetişecekti. Anne ve babası Mehmet'in her isteğini yapmayı tutarlı ve kararlı bir şekilde davranmaya karar vermiş. İsteklerini elde edemeyen Mehmet, tekrar davranış sorunları sergilemeye başlamış. Anne ve babası kendisiyle kararlı bir ses tonuyla konuşmuş ve ağlamalarını görmezden gelmiş. Anne ve babasına isteklerini ağlayarak yaptıramayan Mehmet, zamanla bu davranışından vazgeçmiş. Daha uslu, kurallara uyan ve arkadaşlarıyla daha iyi ilişkiler kurabilen bir çocuk haline gelmiş.

Aktivite ve etkinlik 1. Öyküyü okuduktan sonra soruları cevaplamaya çalışın.

1. Mehmet kaç yaşındaydı?
2. Mehmet neden sürekli ağlıyordu?
3. Babası Mehmet'in ağlamaması için ne yapıyordu?
4. Mehmet nasıl bir insan olarak yetişecekti?
5. Anne ve babası Mehmet'in davranışlarını düzeltmek için ne yaptı?

Aktivite ve etkinlik 2. Bir aile resmi çizin. Ailenizi memnun etmek için neler yaptığınızı yazın.

Öykü 4. Zeynep'in Sıkıntısı

Zeynep, çok düzenli ve titiz bir kızmış. Derslerinde çok başarılıymış. Ancak, Zeynep'in bir problemi varmış. Sürekli olarak ellerini yıkama ihtiyacı duyuyormuş. Ellerini tekrar tekrar yıkıyormuş. Elini yıkasa dahi, temiz olduğundan emin olamıyormuş. Elleri yıkamaktan tahriş olmaya başlamış. Bu durum Zeynep'in yaşamını olumsuz etkilemekteymiş ve Zeynep bu duruma çok üzülüyormuş. Günlük işlerini dahi yapmakta zorlanıyormuş. Zeynep'in annesi şu öneride bulunmuş "Zeynep bundan kurtulmak istiyorsan üzerine gitmelisin. Mesela ellerini yıkamaya gittiğinde 3 defa yıkıyorsan öncelikle 2 defa yıkamaya sonra da 1 defa yıkamaya çalışabilirsin. Eğer 1 defa yıkamayı başarabilirsen ben de sana gülen yüzler vereceğim. Bu gülen yüzleri toplayıp sana hediyeler alabiliriz." Bu öneri Zeynep'i çok sevindirmiş ve gülen yüzler toplayıp hediye alabilmek için heyecanlanmış. Gülen yüz alabilmek için ellerini 1 defa yıkamaya çalışmış. Annesi de kendine gülen yüzlerin karşılığında hediyeler almış. Böylece Zeynep bu davranışından zamanla vazgeçmiş.

Aktivite ve etkinlik 1. Öyküyü okuduktan sonra cevaplarınızı yazın.

1. Zeynep nasıl bir kızdı?
2. Zeynep'in dersleri nasıldı?
3. Zeynep'in sorunu neydi?

4. Zeynep'in annesi ne önerdi?

5. Zeynep başarılı olabildi mi?

Aktivite ve etkinlik 2. Zeynep'in yerinde olsaydın sen ne yapardın?

Öykü 5. Ali'nin Utancı

Ali, ilkokul 2. sınıfa devam eden oldukça hareketli bir çocukmuş. Ali her gece altına ıslatıyormuş. Sabah kalktığında ise çok utanıyormuş. Bu durumdan kimseye bahsetmek istemiyormuş. Ali'nin babası da kendisi gibi uzun süre altını ıslatmış. Ali geceleri yatmadan önce aşırı derecede çay ve kola içiyormuş. Ailesi, Ali'yi bir çocuk psikiyatri doktoruna götürmek için ikna etmiş. Ali utana sıkıla çocuk psikiyatri doktorunun yanına gelmiş. Doktor, Ali'ye ve ailesine şu önerilerde bulunmuş "Ali bu utanılacak bir şey değil. Çocuklar arasında çok sık görülen bir durumdur. Ancak düzelebilmesi için senin de yardımın gerekli. Gece yatmadan önce aşırı sıvı tüketmemen gerekir. Gece uyumadan önce mutlaka tuvalete gitmelisin. Uyuduktan 1-2 saat sonra, annen tuvalete gitmen için seni uyandırır. Ayrıca alt ıslatmanın takibinin yapıldığı bir çizelge yapılabilir. Bunları uygularsan büyük ihtimalle bu sorun ortadan kalkacaktır." Bundan sonra Ali ve ailesi, doktorun söylediği kurallara uymaya başlamış ve çizelge yapmışlar. Bir ay sonra, çocuk psikiyatri doktoruna muayene gittiğinde Ali çok sevinçliymiş, altına ıslatmaları azalmış, kendine güveni artmış ve doktora çok teşekkür etmiş.

Aktivite ve etkinlik 1. Öyküyü okuduktan sonra cevabınızı yazın.

1. Ali kaçınıcı sınıfa gidiyordu?

2. Ali neden utanıyordu?

3. Ali yatmadan önce ne yapıyordu?

4. Ailesi Ali'yi kime götürdü?

5. Ali'nin gittiği kişi Aliye ve ailesine neler önerdi?

Aktivite ve etkinlik 2. Ali nasıl bir çizelge yapmış olabilir? Aşağıya örnek bir çizelge yapın.